

STORTINGET

Representantforslag 224 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Tor André Johnsen, Rune Midtun, Pål Morten Borgli, Morten Kolbjørnsen, Bjørnar Laabak, May Helen Hetland Ervik og Kristoffer Sivertsen

Dokument 8:224 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tor André Johnsen, Rune Midtun, Pål Morten Borgli, Morten Kolbjørnsen, Bjørnar Laabak, May Helen Hetland Ervik og Kristoffer Sivertsen om gjødselbrukforskriften

Til Stortinget

Bakgrunn

Den nye gjødselbrukforskriften fra 31. januar 2025 innebærer betydelige innstramminger i kravene til spredeareal, lagringskapasitet og håndtering av husdyrgjødsel. Formålet er å redusere avrenning og bedre vannmiljøet. Reglene som gjelder nå i 2026, er allerede en innstramming fra tidligere år, og i gjødselbrukforskriften skal det gjennomføres en ytterligere nedtrapping over flere år. Forslagsstillerne støtter målsettingen om god miljøforvaltning og redusert forurensning, men mener at innføringen av regelverket i sin nåværende form vil få alvorlige konsekvenser for norsk landbruk og norsk matproduksjon. Forskriften vil føre til økte kostnader og redusert matproduksjon, noe som står i direkte motstrid til målet om økt matberedskap og økt norsk matproduksjon. Målet er å produsere mer mat til en lavere kostnad, ikke det motsatte.

I fylker med høy konsentrasjon av husdyrproduksjon vil mange bønder bli møtt med krav som i praksis forutsetter tilgang til storskalaløsninger som biogassanlegg, separeringsteknologi og organiserte transportordninger for gjødsel. Slike løsninger er i dag bare i begrenset grad etablert, og investeringskostnadene er betydeli-

ge. Mange produsenter har verken økonomisk handlingsrom eller praktisk tilgang til alternative løsninger innenfor gjeldende tidsrammer.

Når regelverket skjerpes før nødvendig infrastruktur, teknologi og finansieringsordninger er på plass, skapes det en situasjon der produsenter kan bli tvunget til å redusere produksjonen eller avvikle driften. Dette vil svekke norsk matproduksjon, øke kostnadene, redusere selvforsyningsgraden og øke importavhengigheten i en tid der nasjonal matberedskap har fått økt betydning og står høyt på den politiske dagsordenen.

En kartlegging fra AgriAnalyse (Notat 1 – 2026) i Møre og Romsdal illustrerer hvor omfattende konsekvensene kan bli i husdyrtette områder. Undersøkelsen viser at 17 prosent av gårdbrukerne med husdyr allerede i dag oppgir å ha mindre enn åtte måneders lagerkapasitet, mens ytterligere 19 prosent oppgir å ha akkurat åtte måneder. Samtidig oppgir 28 prosent at de ikke har noe ekstra areal tilgjengelig for gjødselspredning. Hver fjerde gårdbruker mener at de må gjøre tilpasninger allerede fra 2027, mens 39 prosent oppgir at de må gjøre tilpasninger fram mot 2033. Rapporten viser også at 20 prosent forventer økt transport av gjødsel, 13 prosent behov for økt lagerkapasitet og 25 prosent behov for å spre gjødsel på større arealer enn i dag. Dette understreker at innstrammningene vil kreve betydelige investeringer og praktiske omlegginger før nødvendige rammevilkår er på plass.

Beregninger fra blant andre Norsk Landbruksrådgiving tilsier at de nye, strenge kravene til gjødselbruk kan føre til kraftig reduserte avlinger for flere bønder. Det er alvorlig at regjeringen har innført en forskrift som både kan gjøre det dyrere å produsere mat og samtidig gi lavere avlinger. Dyrere mat og svekket matberedskap er det

motsatte av vedtatte politiske mål og det motsatte av det norske forbrukere trenger.

Når det gjelder innstrammingene i spredningstidspunkt, fremstår dette som en fornuftig innstramming, og dette er i liten grad omstridt. Det er de svært strenge og lave grensene for kilo fosfor per dekar som er mest problematiske. Det er disse kravene som i særlig grad vil gjøre matproduksjonen dyrere, redusere avlingene og kunne tvinge flere bønder til å legge ned driften.

Norge har som mål å styrke selvforsyningen basert på norske ressurser. Regelverksendringer som direkte påvirker produksjonsgrunnlaget, må derfor vurderes opp mot hensynet til matberedskap, selvforsyning, kostnader, distriktsarbeidsplasser og verdiskaping i landbruket.

Miljøtiltak må være faglig forankret, realistiske og økonomisk bærekraftige for næringen. Staten kan ikke

pålegge omfattende strukturelle endringer uten samtidig å sikre forutsigbare overgangsordninger, tilstrekkelig tid til omstilling og finansieringsløsninger som gjør tiltakene gjennomførbare i praksis.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen ikke gjennomføre videre nedtrapping av fosforgrensene i gjødselbrukforskriften utover 3,5 kg fosfor per dekar før konsekvensene for lagerkapasitet, avlinger, kostnader i verdikjeden og norsk matberedskap er beregnet og dokumentert.

25. mars 2026

Tor André Johnsen

Rune Midtun

Pål Morten Borgli

Morten Kolbjørnsen

Bjørnar Laabak

May Helen Hetland Ervik

Kristoffer Sivertsen